

GEOGRAFIE

Clasa a IV-a

Ediție revizuită și adăugită

**Pentru toate
manualele
alternative**

<i>Cuvânt-înainte</i>	3
I. ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ORIZONTULUI APROPIAT ȘI LOCAL	5
1. Orizontul. Linia orizontului. Punctele cardinale	5
2. Orientarea în orizontul apropiat. Planul	8
3. Orientarea în orizontul local. Harta	10
4. Caracteristici geografice ale orizontului local	15
Aplicații practice în orizontul local	17
5. Repere de timp în explicarea unor modificări ale realității observabile	18
6. De la orizontul local la țară	20
Ne pregătim pentru evaluare	
<i>Testul 1</i>	23
<i>Testul 2</i>	24
II. ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ROMÂNIEI	26
A. Elemente de geografie generală	26
1. Poziția geografică a României. Limite și vecini	26
2. Relieful – caracteristici generale și trepte de relief	29
3. Vremea și clima	34
4. Apele curgătoare. Dunărea și râurile interioare	36
5. Apele stătătoare	42
A. Lacurile	42
B. Marea Neagră	44
6. Vegetația, animalele și solurile	46
7. Locuitorii și așezările omenești. Locuitorii României. Așezările rurale și urbane	51
8. Principalele activități economice. Resurse naturale	57
9. Activitățile agricole. Activitățile industriale	61
10. Căi de comunicație	66

Ne pregătim pentru evaluare	
<i>Testul 3</i>	68
<i>Testul 4</i>	70
B. Elemente de geografie regională	72
1. Marile unități geografice. Prezentare generală	72
2. Munții Carpați. Carpații Orientali. Carpații Meridionali. Carpații occidentali	73
3. Dealurile și podișurile	79
A. Depresiunea colinară a Transilvaniei	79
B. Subcarpații. Dealurile de Vest. Podișurile	80
4. Câmpiile și Delta Dunării	85
Ne pregătim pentru evaluare	
<i>Testul 5</i>	87
<i>Testul 6</i>	89
5. Caracteristici geografice ale regiunii în care este situat orizontul local	91
6. Organizarea administrativ-teritorială a României	92
7. București – capitala României	94
Ne pregătim pentru evaluare	
<i>Testul 7</i>	95
III. ROMÂNIA ÎN EUROPA ȘI PE GLOB	97
1. România – Țară europeană	97
2. Europa – Un continent la nivelul planetei. Uniunea Europeană (UE)	98
3. Terra – Planeta oamenilor. Terra – O planetă a Sistemului Solar	101
Ne pregătim pentru evaluare	
<i>Testul 8</i>	105
Portofoliu	107
Graficul rezultatelor tale	108
Planificare	109

I. ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ORIZONTULUI APROPIAT ȘI LOCAL

1. ORIZONTUL. LINIA ORIZONTULUI. PUNCTELE CARDINALE

- Linia până la care ajunge vederea noastră se numește **linia orizontului**.
- Întinderea din jurul nostru până la linia orizontului poartă numele de **orizont**.
- Orizontul este un spațiu observabil și cuprinde elemente diverse:
 - a) elemente naturale (dealuri, păduri, ape etc.);
 - b) elemente create de om (clădiri, șosele, păduri etc.).
- Orizontul apare:
 - a) întins (deschis) – privit din locuri înalte sau deschise;
 - b) restrâns (închis) – privit din locuri joase sau mărginite.
- **Orientare** – aflarea poziției:
 - locului unde te găsești;
 - locului unde vrei să ajungi.
- **Punctele cardinale** – cele patru direcții principale după care se determină poziția unui punct de pe suprafața Pământului:
 - est (E), direcția dinspre care răsare Soarele;
 - vest (V), direcția spre care apune Soarele;
 - nord (N);
 - sud (S).
- **Busola** – instrument de orientare.

Știi? REZOLVĂ!

 1. Scrieți cuvintele potrivite în spațiile de mai jos astfel încât să obțineți enunțuri corecte.

a) Linia până la care ajunge noastră se numește

.....

b) Întinderea din jurul nostru până la
poartă numele de

Noțiuni
cheie

ÎNTINS = loc deschis vizibil până departe, în toate direcțiile; spațiu mare, vast
RESTRÂNS = mărginit, limitat, redus
CARDINAL = principal, esențial

 2 Numiți trei elemente din mediul înconjurător ce v-ați dori să fie întotdeauna în preajma voastră. Explicați de ce ați făcut această alegere.

 3 Enumerați trei elemente din mediul înconjurător ce v-ați dori să lipsească din orizontul vostru apropiat. Motivați alegerea făcută.

 4 Alcătuiți în scris o scurtă descriere a orizontului văzut de la fereastra camerei voastre. Folosiți, după caz, cuvintele: *orizont întins, orizont restrâns, linia orizontului, privire, zare, răsărit, apus.*

 5 Urmăriți desenul și scrieți în coloana B numele obiectului orientat către punctul cardinal specificat în coloana A:

A.

Către EST
Către VEST
Către SUD
Către NORD

B.

 Scrieți „X” în căsuța corespunzătoare unui enunț adevărat, în raport cu poziția în clasă.

Dacă mă așez cu fața spre SUD, atunci:

☐ în spatele meu se află Nordul;	☐ în spatele meu se află Estul;
☐ în stânga mea se află Vestul;	☐ în stânga mea se află Estul;
☐ în dreapta mea se află Vestul;	☐ în dreapta mea se află Nordul.

 7. Așezați-vă cu fața spre răsărit și numiți celelalte puncte cardinale, indicând direcțiile lor în relație cu poziția corpului. Așezați-vă cu fața către miazăzi și repetați sarcina. Completați apoi enunțurile de mai jos:

A. Dacă mă așez cu fața către răsărit în spatele meu se află punctul cardinal, la dreapta mea se află, la stânga mea se află

b. Dacă mă așez cu fața către miazăzi în spatele meu se află punctul cardinal, în dreapta mea se află, la stânga mea se află

 8. Colorați caseta din dreptul afirmației corecte:

☐ Punctele cardinale își schimbă poziția odată cu schimbarea poziției corpului nostru.

☐ Punctele cardinale nu își schimbă poziția, își schimbă poziția doar corpul nostru.

☐ Nici punctele cardinale, nici corpul nostru nu își schimbă poziția.

 9. Identificați în clasa ta câte două obiecte orientate către fiecare din cele patru puncte cardinale și completați tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Obiecte din clasa mea orientate către			
	Est	Vest	Sud	Nord
1.				
2.				

ÎN GRIZONTUL APROPIAT. PLANUL

- **Orizontul apropiat** – spațiul din imediata noastră vecinătate, aflat în jurul nostru.

- **Planul** – desen care cuprinde reprezentarea mult micșorată a unei clădiri, a unui teren, a unei localități.

- Micșorarea dimensiunilor reale se face la o anumită **scară**.

Ex: scara 1/100 (unu la o sută) arată că unei lungimi reale de 100 cm îi corespunde în plan o lungime de 1 cm.

- Planul redă prin **simboluri** anumite elemente care fac parte din realitatea reprezentată.

STII? REZOLVĂ!

 1 Barați cu o linie varianta greșită:

A. Spațiul din imediata noastră apropiere, din jurul nostru, reprezintă:

- a) orizontul cunoaşterii; b) orizontul apropiat.

B. Din orizontul apropiat fac parte:

- a) doar elemente naturale;
b) doar elemente create de om;
c) elemente naturale și elemente create de om.

 2 Completați spațiile libere astfel încât să obțineți enunțuri corecte:

a) Planul este un care cuprinde reprezentarea mult
..... a unei clădiri, a unui teren, a unei localități.

b) Micșorarea dimensiunilor reale în plan se face la o anumită

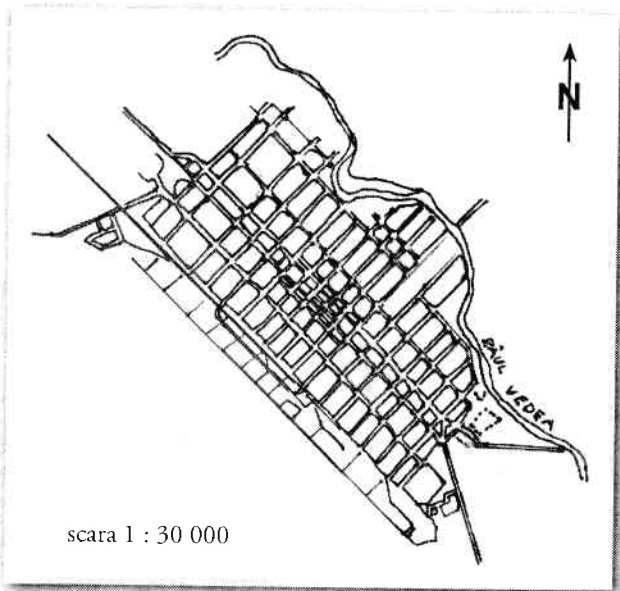
3 Stabiliți valoarea de adevăr a afirmațiilor de mai jos și notați în

casetă: A (dacă afirmația este adevărată) sau F (dacă afirmația este falsă).

Planul ne ajută:

- ☐ să cunoaștem poziția obiectelor într-un spațiu și a dimensiunilor acestora;
- ☐ să ne orientăm în spațiul reprezentat de plan;
- ☐ să stabilim numărul de animale domestice;
- ☐ să calculăm distanțe, să fixăm drumul de urmat.

 4. Observați planul localității din figura alăturată. Identificați și numiți elementele reprezentate pe plan. Formulați un enunț în care să arătați ce ați vrea să schimbați (să înlăturați sau să adăugați) în orizontul acestei localități și de ce.

Planul orașului Alexandria

 5. Procurați planul localității voastre și transpuneți-l pe o coală mare de hârtie (1 m × 1 m). Marcați prin diferite culori școala unde învățați, biserica unde mergeți de obicei, primăria și alte două elemente, la alegere, din localitate.

Alcătuți, lucrând pe echipe, o compunere despre localitatea voastră, pe baza planului completat de voi. Prezentați lucrarea în fața clasei (individual, prin ștafetă etc.), folosind în același timp și planul.

6. Realizați o plimbare pe o stradă (la alegere) din localitatea/ cartierul în care locuiți. Observați și notați pe fișe de observație aspecte pozitive și negative întâlnite, privitoare la:

- existența spațiilor verzi din jurul clădirilor;
- curățenia străzilor, a ailelor din jurul clădirilor sau a grădinilor din jurul caselor;
- modificarea mediului natural prin construcțiile realizate de om.

Notiuni cheie

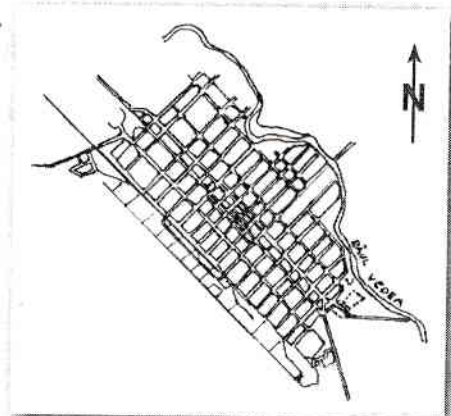
SCARĂ = linia gradată (segmentată) care redă în mic unitățile de măsură și care servește la măsurarea distanțelor cuprinse într-un plan; relația numerică între dimensiunile redade pe plan și cele din realitate

3. ORIENTAREA ÎN ORIZONTUL LOCAL. HARTA

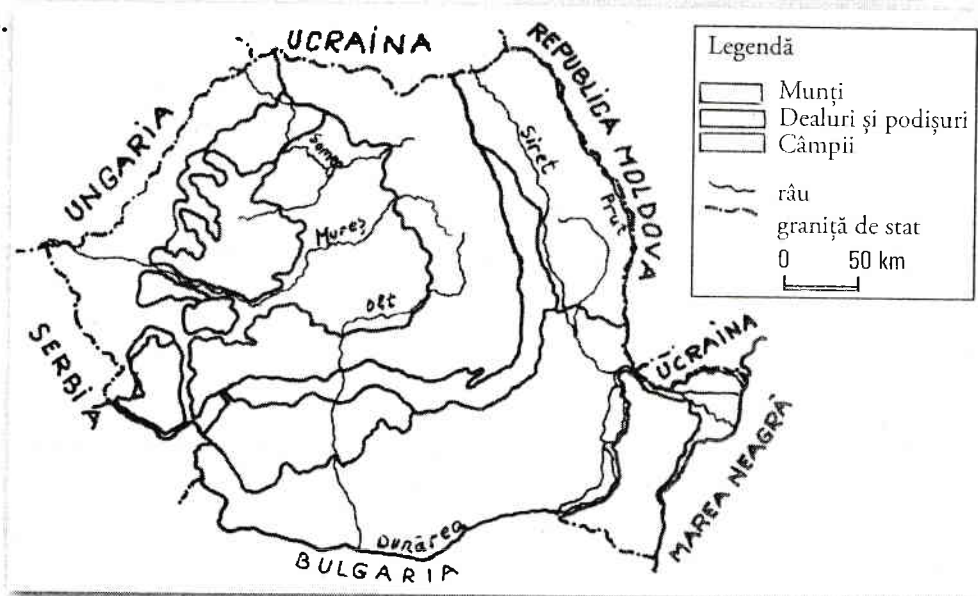
- **Orizontul local** se schimbă în funcție de locul unde te afli (acasă, la mare, la munte etc.).
- **Harta** – reprezentarea plană, micșorată conform unei anumite scări, a suprafeței Pământului (totală sau parțială).
- **Semne convenționale** – figuri simbolice folosite pentru a reprezenta diferite elemente pe o hartă, pe un plan.
- Componentele hărții:
 - a) **titlul** – arată aspectul din realitate pe care îl reprezintă harta (relief, ape, economie etc.);
 - b) **legenda** – explicație dată semnelor convenționale de pe o hartă, de pe un plan;
 - c) **scara** – specifică de câte ori a fost micșorată mărimea reală a suprafeței redade de hartă.
- **Harta** te ajută să cunoști:
 - înfățișarea reliefului dintr-o anumită zonă;
 - așezarea râurilor, a lacurilor, a localităților;
 - căile de comunicație;
 - răspândirea bogățiilor solului și ale subsolului;
 - răspândirea diferitelor activități omenești etc.
- **Tipuri de hărți:**
 - fizico-geografice (redau principalele elemente din natură);
 - economice (redau activitățile desfășurate de oameni);
 - turistice;
 - istorice etc.
- **Planiglobul** redă înfățișarea Pământului pe o suprafață plană.

A.

 Observați imaginile următoare.

B.

a) Precizați, pe scurt ce înfățișează fiecare imagine.

A. B.

b) Subliniați varianta corectă. Cele două imagini reprezintă:

1. un plan și o fotografie; 2. un plan și o hartă; 3. două planuri; 4. două hărți.

c) Care sunt cele trei componente ale unei hărți?

Descoperiți-le în imaginea potrivită și scrieți-le în spațiile de mai jos:

.....

.....

.....

 2 Tu și colegii tăi aveți nevoie de harta simplă a județului vostru pe o hârtie A4.

Analizați cu atenție harta județului și rezolvați sarcinile următoare:

- Notați corect, pe marginile hărții, punctele cardinale;
- Identificați și marcați cu roșu localitatea natală;
- Răspundeți, în scris:

◆ La ce scară este realizată harta analizată?

◆ Ce semn convențional este folosit pentru reprezentarea localităților pe harta respectivă?

◆ Față de ce punct cardinal este mai aproape localitatea voastră în cadrul județului?

 3 Pe o hartă a cărei scară este $1/400\ 000$, localitățile X și Y se află la o distanță de 8 cm. Aflați care este distanța reală (în kilometri) dintre cele două localități. (Atenție la transformarea unităților de măsurare a lungimilor!)

  4 Șoseaua dintre două orașe oarecare măsoară, în linie dreaptă, 10 km. Aflați ce dimensiune (în cm) va avea reprezentarea ei pe o hartă realizată la scara $1:200\ 000$. Dar dacă se reprezintă pe o hartă cu scara $1:400\ 000$, ce lungime (în cm) va avea acea șosea?

Comparați rezultatele obținute și formulați un enunț pe baza acestei comparații.

 5 Alegeți afirmația adevărată, dintre cele de mai jos și susțineți alegerea făcută cu exemple.

- Orice element din orizontul apropiat face parte și din orizontul local.
- Orice element din orizontul local face parte și din orizontul apropiat.